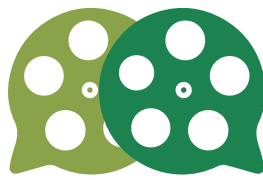

פורום קרן כדר

מתווה לתוכנית שיעורים סביב הסרט "טהורה לעד"

פיתוח תוכן: הדס גלבוע קריידלמן

פורום קרן כדר

מטרות התוכנית

התלמידים יחשפו לקולנוע דוקומנטרי ויקבלו כלים להבנה קולנועית בסיסית וצפייה מושכלת. התלמידים יחשפו לאירוע משמעותי ומטלטל שאירע בקבוצת בית"ר ירושלים לפני מספר שנים והאופן בו הוא משקף תהליכים העוברים על החברה הישראלית. הסרט יעורר חשיבה ביקורתית סביב תופעת הגזענות, והכוח של מיעוט קולני אל מול רוב דומם. הפעילות תייצר דיון ושיח פתוח ומקדם. הקולנוע ישמש ככלי להתמודדות עם סוגיות חברתיות מורכבות בכיתה.

על הסרט

בימוי ותסריט: מאיה זינשטיין
ישראל | 2017 | 87 דקות

סיפורה של אחת העונות הדרמטיות בהיסטוריה של מועדון הפאר – בית"ר ירושלים. הקבוצה היחידה בליגת העל שמעולם לא החתימה שחקן ערבי. בתחילת עונת הכדורגל 2012/2013 טיפסה הקבוצה לצמרת ליגת העל, אלא שאז הודיע בעלי הקבוצה, האוליגרך הרוסי-ישראלי ארקדי גאידמק, על צירוף שני שחקנים מוסלמים מצ'צ'ניה. בואם הצית את הקמפיין הגזעני ביותר שנראה בתולדות הכדורגל המקומי, שריסק את הקבוצה, על המגרש ומחוצה לו. הסרט זכה בפרס האמי בשנת 2017.

סוגיות חברתיות ופוליטיות מתוך הסרט

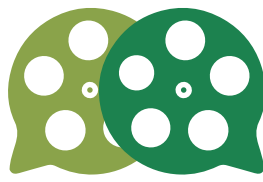
גזענות והשלכותיה.
יחסי ערבים-יהודים.
הסתה ויכולת ההשפעה של כוחות קיצונים.

לתשומת לב...

סרט מתאים לתלמידי חט"ב ותיכון אך הוא הוא דורש הכנה ותיווך. הסרט עוסק בנושא הקרוב לליבם של תלמידים רבים - ספורט וכדורגל בפרט. אם כי, הזווית היא חברתית-פוליטית ויש להיערך לסוגיות פוליטיות נפיצות שיעלו בכיתה בעקבות הצפייה. בנוסף, לחלק מן התלמידים זוהי הכרות ראשונה עם הז'אנר של הקולנוע הדוקומנטרי לכן ההכנה היא משמעותית ביותר. ההמלצה היא לייצר תוכנית בת שלושה חלקים:

- הכנה
- צפייה
- עיבוד

במידה ולוחות הזמנים אינם מאפשרים לבצע תוכנית זאת במפגשים נפרדים, כדאי לבנות מפגש אחד שיכיל את כל ההתייחסויות במידה זאת או אחרת. חשוב לבחור מהיכרותכם עם התלמידים על מה חשוב להתעכב.

פורום קרן כדר

מפגש הכנה

מפגש ההכנה יעסוק בהכנה כללית לצפייה בקולנוע דוקומנטרי ובהכנה ספציפית לסרט "טהורה לעד". מטרת מפגש ההכנה היא לתת לתלמידים "להרגיש בבית" ככל הניתן בעת החשיפה לז'אנר קולנועי חדש, ולסיפור שלחלקם יהיה מוכר ולחלקם זר לחלוטין. להלן מספר הצעות לפעילויות שניתן לשלב אותן יחד למפגש אחד או לחילופין לבחור מתוכן בהתאם לזמן העומד לרשותכם ולצורך שאתם מזהים מהיכרותכם עם התלמידים.

1. הכנה לצפייה בסרט דוקומנטרי

מטרת ההכנה היא לערוך הכרות עם הז'אנר, להבין את הייחודיות שלו ואת ההבדל בינו לבין סוגות אחרות ובייחוד תוכניות ריאליטי.

שאלו את עצמכם, מה לדעתכם יחבר את התלמידים שלכם לסרט הספציפי הזה? מה ירתיע אותם? מה לדעתכם החסם המרכזי של תלמידים לגבי הז'אנר בכללי ולגבי הסרט הספציפי? מה יעזור לצמצם אותו? ומה חשוב שתלמידים ידעו לפני החשיפה לז'אנר?

הצעה לפעילות

הכיתה תתחלק לקבוצות כאשר כל קבוצה תקבל שני קטעי וידאו קצרים. קטע אחד מסרט דוקומנטרי וקטע שני מז'אנרים שונים. רצוי לבחור קטעים העוסקים באותו נושא ושלפחות קטע אחד יהיה מתוך סדרה/סרט המוכרים לתלמידים. ניתן להיעזר [בתיקיה](#) לבחירת הסרטונים. התלמידים יערכו השוואה בין הסרטונים בעזרת הטבלה המופיעה בהמשך ויציגו את המסקנות מול הכיתה. בסיום, התובנות על הז'אנר הדוקומנטרי יסוכמו יחדיו.

סוגי הקבוצות

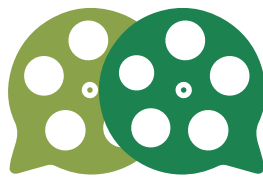
- חדשות מול דוקומנטרי
- תוכנית ריאליטי מול דוקומנטרי
- סרט עלילתי מול דוקומנטרי
- תוכנית דוקו-ריאליטי (תוכנית פורמט) מול דוקומנטרי
- בלוג/וידוי אישי יוטיוב/טיקטוק מול דוקומנטרי
- פרסומת מקור ראשון (רשמי צרכן) מול דוקומנטרי

הגדרות:

קולנוע דוקומנטרי/תיעודי - קולנוע המתעד ומצלם את המציאות כפי שהיא ללא התערבות בה. המטרה היא על פי רוב לייצר חוויה אמנותית-אסתטית.

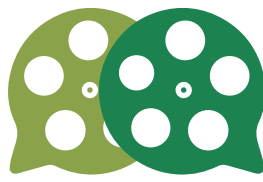
קולנוע עלילתי - מבוסס על תסריט בדוי (גם אם מתאר מקרה אמיתי) ומגולם על ידי שחקנים. תוכנית ריאליטי - תוכנית שמתעדת אנשים אמיתיים בתוך מסגרת שאינה חיים אמיתיים שלהם (סגורים יחד בוילה או כלואים באי בודד). אין תסריט לדמויות אך יש מהלך מתוכנן ומבנה לפורמט. המטרה היא על פי רוב מסחרית ובידורית.

תוכנית דוקו-ריאליטי - תוכנית שנעה על התפר בין דוקומנטרי לריאליטי. היא מתעדת אנשים אמיתיים אך עם התערבות של ההפקה המבנה פורמט מסוים. הפורמט קרובה יחסית לחיים אמיתיים. כמו למשל - נוסעים ברכב ומדברים על נושא שמוכתב על ידי ההפקה או נפגשים עם בן משפחה שהקשר עימו נותק וכו'.

פורום קרן כדר

קטע 2	קטע 1	שאלה
		מה הם ההבדלים המרכזיים בין שני הקטעים?
		מה המטרה של כל אחד מהקטעים? (מה היוצרים רצו להשיג?)
		מה ההבדל באופן ההגשה של הקטעים? בנראות, בשפה האמנותית - צילום, תפאורה, מוזיקה, תסריט וכו'.
		אלו תחושות עורר בך כל אחד מהקטעים? (הנאה, זעזוע, שיעמום, עצב וכו')
		מה רמת העניין שעורר בך כל קטע מ-1 עד 10? תחת הקטע שקיבל ציון גבוה יותר כתבו מה בו גרם לעניין?
		איזו מחשבה/תובנה נשארה אצלך לאחר הצפייה?

פורום קרן כדר

מפגש הכנה – המשך

2. הכנה לצפייה בסרט "טהורה לעד"

מטרת ההכנה היא לתת רקע כללי לעולם בו עוסק הסרט. תרבות הכדורגל בכלל וקבוצת הכדורגל בית"ר ירושלים בפרט לצד תופעות האלימות והגזענות המלוות עולם זה. שאלו את עצמכם מה חשוב שהתלמידים ידעו לגבי הנושא לפני הצפייה בסרט? אלו מושגים/שמות חשוב שיכירו מראש? מה יסייע להעביר את הידע באופן שיוביל למעורבות התלמידים בלמידה ויצור עניין אמיתי? מתוך התשובות הנכונות לתלמידים שלכם גשו לבניית המפגש. מוזמנים לבחור מבין ההצעות המוגשות פה.

הצעה לפעילות

לקראת הפעילות רצוי לסדר את הכיתה במעגל.

שלב א: על הלוח תהיה כתובה המילה – טהורה/

התלמידים יתבקשו לכתוב מסביב את כל האסוציאציות שעולות להן סביב המילה.

שלב ב: נשלים על הלוח את שם הסרט "טהורה לעד" התלמידים יתבקשו לשער:

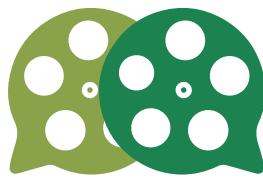
- על מה אתם חושבים הסרט?
 - הסרט מתמקד בסיפורה של הקבוצה בית"ר ירושלים. מה אתם יודעים על הקבוצה?
 - האם יש בכיתה אוהדים של הקבוצה?
 - האם הייתם פעם במשחק כדורגל של בית"ר או של קבוצה אחרת?
 - מבחינת ההתנהלות של הקהל – מה ההבדל בין קהל של משחק כדורסל, טניס או כדורגל?
- שלב ג:** נצפה בקטעים מהסדרה העלילתית "מדרסה" של כאן חינוכית פרק 4:

• [קטע ראשון – דקה 16:50 \(עד 20:30\)](#)

• [קטע שני – דקה 21:56 \(עד 22:56\)](#)

שאלות לדיון:

- מהו הקונפליקט של עומר לפי הסיטואציה המוצגת בסדרה?
- האם הסיטואציה המוצגת תואמת את המציאות לדעתכם?

פורום קרן כדר

הצעה לפעילות

מצא את ההבדלים:

שלב א: התלמידים יצפו [בסרטון](#) על אוהדי בית"ר ירושלים מתוך מהדורת חדשות משנת 2021 [ובטריילר](#) של הסרט "טהורה לעד" משנת 2017.

*יש להבהיר שהטריילר נותן רק טעימה מתוך הסרט השלם שהם צפויים לראות. יתכן ועל חלק מהשאלות בדיון יהיה מאתגר לענות לפני הצפייה המלאה בסרט ולכן רצוי להזמין לקחת את השאלות הללו איתם גם לצפייה עצמה.

שלב ב: לאחר הצפייה, נערוך סקר בכיתה, רצוי דיגיטלי כיוון ששומר על אנונימיות ומנטרל לחץ חברתי (כדאי להכינו מראש באמצעות אפליקציית סקרים כמו google forms או polls everywhere). אם אין אפשרות, ניתן לייצר סקר פיזי באמצעות הרמת יד או דף בצבע מסוים.

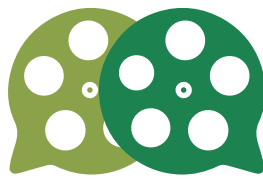
שאלות לסקר – חדשות vs דוקומנטרי:

- האם יש בכיתה אוהדים של הקבוצה?
- איזה סרטון עורר בך יותר עניין?
- איזה ז'אנר יותר אמין לדעתך?
- איזה ז'אנר מספר סיפור שלם יותר בעיניך?
- שאלה פתוחה: מה הם שלושת ההבדלים הכי גדולים לדעתך בין שני הסרטונים שראית?

שלב ג: נציג את תוצאות הסקר במליאה ונפתח לדיון כאשר השאלה הפתוחה היא לב הדיון. ניתן להתייחס להבדלים הבאים:

- מה ההבדל בזמן (במשך התקופה) שכל אחד מהסרטונים סוקר?
- מי עומד במרכז של כל אחד מהסרטונים?
- מה ההבדל בסוג ההכרות שאנחנו מקבלים עם הנפשות הפועלות?
- דרך מי אנחנו שומעים את הסרט (דובר/מספר/גיבור)?
- המצלמה היא "זבוב על הקיר" (לא מתייחסים אליה)? מתי המצלמה נוכחת ומדברים אליה? מה לדעתכם ההבדל שזה עושה למצולמים? מה ההבדל שזה עושה לצופים?

המורה יאסוף את כל המידע שעלה מתוך התשובות, השערות ויוביל להקדמה קצרה אודות בית"ר ירושלים כרקע לסרט. לסיכום, ניתן להציע כנקודה למחשבה סביב הצפייה לשאול את עצמנו כיצד תהליכים שעוברים על הקבוצה משקפים/מושפעים תהליכים שעוברים על החברה הישראלית כולה.

פורום קרן כדר

מפגש צפייה

מפגש הצפייה כולל את הקרנת הסרט אך מתחיל כבר מרגע פרסום האירוע בבה"ס. רצוי לתת נופך חגיגי לאירוע ולשתף את התלמידים בהכנות ובגיוס חבריהם למאורע. ניתן למנות כיתה או קבוצת תלמידים שתהיה אחראית על אירוע ההקרנה. ולפני הכל, חשוב לדאוג למרחב (כיתה/אולם) המתאים מבחינת האמצעים לביצוע ההקרנה.

הצעה לפעילות

סינמה בית ספר – ניתן לחשוב איך הופכים את החלל הבית ספרי ל"אולם קולנוע" (תפאורה, אורה, כיבוד וכו').

פרסום – כדאי להשקיע זמן ומחשבה בפרסום ההקרנה בבה"ס, למשל לשלוח "טיזרים" ברשתות החברתיות של הכיתות ושל בית הספר. כאשר ההזמנה מגיעה מ"קבוצת השווים" שלהם, התלמידים, על פי רוב, נענים בחיוביות רבה יותר.

הכנות בכיתות – אותה כיתה/קבוצת תלמידים נבחרת יכולה לשמש כקבוצת שגרירי התוכנית. בהנחיית המורה, הם יכולים להעביר את פעילות ההכנה שעברו בעצמם ביתר הכיתות.

ריאיון – במידה והאמן עצמו מתארח רצוי להתכונן לריאיון, ולסבב שאלות תשובות לאחר ההקרנה. שני תלמידים ומורה יכולים להיות מנחי האירוע ולנהל את הריאיון. במידה והאמן לא מגיע פיזית, ניתן לערוך פאנל עם מספר תלמידים נבחרים לאחר ההקרנה ולדון דרך הסרט בסוגיה נבחרת.

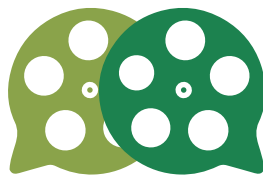
מפגש עיבוד

על ארבעת קירות הכיתה יתלו 4 תמונות (כל קיר מסמל דמות): תמונותיהם של קפטן הקבוצה אריאל הרוש, השחקן אופיר קריאף, בעלי הקבוצה ארקדי גאידמק והשחקן הצ'צ'ני ג'בראיל קאדייב ([ניתן להדפיס בקישור](#)).

המורה יקריא/יקרין את ההיגדים הבאים. התלמידים יעמדו ליד הדמות/הקיר שמסמל את התשובה שלהם. לאחר כל היגד המורה ישאל מספר מצומצם של תלמידים – מדוע בחר בדמות זו?

היגדים:

- הגיבור של הסרט לדעתי הוא...
- הדמות שהכי משפיעה על העלילה ועל השתלשלות הדברים היא...
- הדמות בסרט שהכי התחברתי אליה/ הזדהיתי איתה היא...
- הדמות בסרט שהכי עצבנה אותי היא...
- אם הייתי צריך להתחלף עם אחת הדמויות הייתי בוחר ב...

פורום קרן כדר

הצעה לפעילות

שלב א: את המשימה הבאה ניתן לבצע דיגיטלית באמצעות שימוש באפליקצית ענן מילים כמו polls everywhere או Mentimeter או פיזית באמצעות פתקיות דביקות אשר יודבקו על הלוח. הנחייה לתלמידים: תארו במילה אחת/ביטוי אחד את הנושא המרכזי של הסרט. (דוגמאות לתשובות אפשריות: כדורגל, ספורט, גזענות, קונפליקט ערבי-יהודי, קיצוניות.)

שלב ב: נשווה בין המילים שנאספו על הלוח לסקר שנעשה בקרב מעל ל-800 תלמידים שצפו בסרט. בסקר בחרו התלמידים היגד שמסמל את התובנה המרכזית שלהם מהצפייה. להלן תוצאות הסקר:

- 67% מהצופים הזדהו עם התובנה המרכזית שאסור לפסול אנשים בגלל דת/צבע/מגדר.
- 57% מהצופים בחרו כתובנה מרכזית שהגזענות מסוכנת לנו, כי היא מפרקת אותנו מבפנים כמו שקרה ב"טהורה לעד".

נשאל את הכיתה: האם ישנה הלימה בין תוצאות הסקר לתחושה בכיתה? נסכם ונצביע שמן הסקר ניתן לזהות בבירור שהנושא המרכזי הוא גזענות ונוביל לשלב הבא.

שלב ג: נחלק את התלמידים לקבוצות ונבקש מכל קבוצה לכתוב הגדרה למילה גזענות. לאחר שיציגו את תשובותיהם, נקריא להם את ההגדרה הבאה:

"גזענות: ייחוס של נחיתות לאדם או לקבוצה, על בסיס של תכונות סטריאוטיפיות שמנוסחות בשפה ביולוגית, חברתית או תרבותית. בשיח גזעני נתפסות תכונות אלו כנחותות, כבלתי משתנות וכמהותיות לאותה קבוצה." (יהודה שנהב)

נציג לקבוצות שאלה לדיון:

אלו קבוצות/אנשים שאתם מכירים בחברה סובלים מגזענות כלפיהם?
האם אתם חוויתם פעם גזענות?

*שימו לב, להיות עירניים לתשובות העולות בתוך הקבוצות. לאפשר שיתוף במליאה במידת הצורך והרצון או לחילופין המשך שיחה אישית במידה וצף קושי או כאב.

שלב ד: במליאה, התלמידים יתבוננו בסדרת התמונות של [ספיר גלעדי](#) שצילמה נשים יהודיות וערביות עוטות כיסוי ראש, פעם כיסוי ראש המייצג את האיסלאם ופעם כיסוי ראש המייצג את היהדות. **שאלות לדיון:**

- מה אתם חושבים על התמונות?
- איך התמונות האלו גורמות לכם להרגיש?
- מה הקשר בין התמונות האלו לסרט?

התמונות מוחקות את היכולת שלנו לתייג את אותן נשים תחת דת מסויימת. בנבחרות ספורט למינהן כל המשתתפים לובשים את אותם המדים ללא הבדל. קבוצות רבות בארץ ובעולם וכמו כן נבחרות אולימפיות של מדינות רבות מורכבות משחקנים מכל הדתות. ספורט יכול להוות גשר וחיבור בין אנשים שונים מתרבויות שונות, אם רק נאפשר לכך לקרות. שאלה:אלו עוד דברים אתם מכירים שמייצרים חיבורים בין בני אדם ללא הבדל דת? לסיכום, נציג את אחד מן הסרטונים של נאס דיילי, אחד היוטברים המצליחים בעולם ששם לו למטרה להראות את הטוב בעולם. בסרטונים המצורפים הוא מתמקד בסכסוך היהודי-פלשתינאי ומציג אפשרות לחיבור דרך [רשתות חברתיות](#) וחיבור דרך [חינוך](#).